

D. 182. कर्म जीवानपेक्षि AK. 3, 4, 44, 80. गत^० totī KATHÁS. 5, 16. अनुक्रा-
त्त^० 4, 111. — 4) m. Lebensunterhalt, Gewerbe MED.; vgl. जलचर^०, रू-
पजीव. Könnte hier auch adj. sein: lebend von. — 5) m. eine best.
Pflanze H. an. MED. — 6) m. Bein. Br̥haspati's, der Planet Jupiter
AK. 1, 1, 2, 26. TRIK. 3, 3, 414. H. 118. H. an. MED. HĀR. 36. VARĀH.
BRH. S. 5, 66, 9, 38. 16, 25. 17, 19. 20, 7. LAGHÚ. 1, 8, 14. 2, 3. fgg. SŪR-
JAS. 1, 69. 2, 55. 9, 2. als Regent des Nakshatra Tishja oder Pushja
VARĀH. BRH. S. 98, 1. des 3ten Lustrum im 60jährigen Jupiter-Cyclus
8, 26; vgl. 23. — 7) N. eines der 8 Marut MIT. 142, 13. — 8) m.
Bein. Karṇa's DHAR. im ÇKDR. — 9) जीव am Ende von Manns-
namen WASSILJEW 268. — 10) f. अ) das lebendige oder leben-
bringende Element, Wasser (vgl. जीविका, जीवजल u. जीव 1, जीवन
u. s. w.): जीवाभिराचम्य KAUC. 3. 58. 90. — b) die Erde MED. — c) Bo-
gensehne TRIK. 2, 8, 51. 3, 3, 414. H. 776. MED. in der Geom. die Sehne
COLEBR. Alg. 89. der Sinus eines Bogens (vgl. ज्या) SŪRJAS. 2, 57; vgl. त्रि^०,
त्रिम^०, दृग्गति^०, लम्ब^०, शङ्कु^०. — d) das Klängen metallischer Schmuck-
sachen MED. — e) N. zweier Pflanzen: α) = जीवती AK. 2, 4, 5, 7. H. 1185.
MED. — β) = वचा MED. — VARĀH. BRH. S. 47, 39. — Vgl. अ^०, अति^०,
कुमार^०, लुद्रजीवा, चिरंजीव, जगज्जीव, पाप^०, पुत्र^०, वन्धु^०, यावज्जीवम्, रूप-
जीव, स^०. Bisweilen werden जीव und जीव (durch Versetzung der Con-
sonanten) mit einander verwechselt, so z. B. MBH. 5, 1109.

जीवक (wie eben) 1) adj. am Ende eines comp. a) lebend, s. चिर^०.
— b) lebend von: पत्ति^० MBH. 12, 5576. अर्घ्यपन^० 13, 6455. वृद्धि^० 5741.
माल्य^० HARIV. 4484 (wo जीवक st. जीवज zu lesen ist). पर^० ÇATR. 10,
144. Vgl. अन्तर^०. — c) leben machend, erzeugend; s. पुत्रजीवक. — 2)
adj. proparox. (f. जीवका) der lange lebt, dem ein langes Leben gewünscht
wird (vgl. आयुष्मत् P. 3, 1, 150, Sch. 7, 3, 54, VĀRT. 4, Sch. VOP. 26, 42,
4, 6. — 3) m. a) ein lebendes Wesen. — b) Diener, Untergebener (von
Anderen lebend) H. an. 3, 43, 44. MED. k. 94. — c) Bettler diess. LALIT.
355. — d) Wucherer. — e) Schlangenfänger H. an. MED. — f) Baum
(lange lebend) H. an. — g) N. verschiedener Pflanzen: α) Terminalia
tomentosa W. u. A. AK. 2, 4, 2, 24. H. an. MED. — β) Coccinia gran-
dis, eine Cucurbitacee AINSL. 2, 436. — γ) ein best. vielgenanntes Heil-
mittel (= कूर्चशीर्ष u. s. w.) AK. 2, 4, 5, 8. MED. SUÇR. 1, 39, 16. 60, 9.
137, 5. 140, 8. 222, 11. 2, 21, 7. 38, 17. 206, 13. 207, 1. VARĀH. BRH. S. 57,
6. 77, 25. Vgl. अष्टवर्ग. — h) N. pr. eines Mannes HIUBN-THSANG I, 389, III,
19. — 4) f. जीविका a) das lebendige oder lebenbringende Element, Bez.
des Wassers (vgl. जीवा, जीवजल u. जीव 1.): जीविका नाम स्य (आपः)
ऀच. ÇR. 6, 9. — b) das Leben, die Art und Weise zu leben: वरं वृषाधि
वित्तं चिरजीविकां च KATHOP. 1, 24. जीवियुः पशुजीविकाम् MBH. 3, 1185.
आपन्नः क्षीवजीविकाम् 1276. (जीवामि) पापजीविकाम् R. 5, 26, 25. जीव-
त्वसुखजीविकाम् N. 11, 17. अजिह्वामशठां प्रुद्धा जीवेद्वाह्मणजीविकाम् M.
4, 11. जीवेद्दृश्यस्य जीविकाम् 10, 82. — c) Lebensunterhalt AK. 2, 9, 1.
H. 865. H. an. MED. षष्ठां तु कर्मणामस्य त्रीणि कर्माणि जीविका । याज-
नाध्यापने चैव विप्रुद्वाच्च प्रतिग्रहः ॥ M. 10, 76. MBH. 14, 1255. P. 6, 2,
73. MĀLAV. 16. MĀRK. P. 28, 4. fgg. नेपजीवित जीविकाम् BHĀG. P. 7, 13,
7. लब्ध^० PAÑKĀT. 198, 5. आपन्नजीविक, प्राप्त^० P. 1, 2, 44, Sch. दत्तजी-
विका adj. RĀGĀ-TAR. 6, 22. तत्रियाणां विशेषेण येन युद्धेन जीविका MBH.

7, 2544. 14, 35. मृगयायो च जीविका 3, 15869. वैश्या (करोति) विपणिजी-
विकाम् 5, 2627. जीविकाकार् zum Lebensunterhalt erwählen P. 1, 4, 79.
VOP. 15, 5. — d) N. einer Pflanze (जीवती) H. an. — Vgl. अज्जीविक.
जीवगृम् (जीव + गृम्) adj. lebendig —, das Lebendige greifend so v. a.
Nachsteller: अत्मा पद्मस्य नश्यति पुरा जीवगृम्ना यथा die Krankheit
selbst macht sich davon, wie vor einem Häscher RV. 10, 97, 11.
जीवग्रहं (जीव + ग्रह) m. Füllung (des Bechers) mit lebendigem Soma
d. i. mit der nicht zerquetschten, noch unversehrten Pflanze TS. 6, 6, 9,
2. — Vgl. अदाभ्य.
जीवग्राहम् (von जीव + ग्रह) adv. in Verbindung mit ग्रह (प्रग्रह)
Jmd lebendig gefangen nehmen P. 3, 4, 36. MBH. 3, 14918. 4, 1074. 7, 439.
1816. 9, 1394. 12, 3655. DAÇAK. 128, 10.
जीवघोषस्वामिन् (जीव - घोष + स्वा^०) m. N. pr. eines Grammatikers
COLEBR. Misc. Ess. II, 47.
जीवज (जीव + ज) adj. lebendig zur Welt kommend, = जरायुज कुन्द.
UP. 6, 3, 1. COLEBR. Misc. Ess. I, 373. — माल्यजीवज fehlerhaft für जी-
वक HARIV. 4484.
जीवजीव m. eine best. Hühnerart (verschieden von चकोर) TRIK. 2, 5,
32. ÇABDAR. im ÇKDR. जीवजीवक m. dass. M. 12, 66. MBH. 3, 11576.
11611. 12369. रूतज्ञा सर्वभूतानां यथा वै जीवजीवकः 12, 5138. 12316. 13,
2836. 5505. HARIV. 12685. VARĀH. BRH. S. 47, 6. BRAHMA-P. in LA. 52, 19.
— Eher onomatop. als eine redupl. Form von जीव oder eine Zusam-
mensetzung von जीव + जीव.
जीवजीव m. 1) dass. AK. 2, 3, 35. TRIK. 2, 5, 32. H. 1340. 4, 304 (= ख-
गातर und चकोर). MED. v. 59 (= चकोर). eine Fasanenart VJUP. 15,
118. LALIT. 263. 274. 288. 313. HIUBN-THSANG I, 407. जीवजीवक m. dass.
MBH. 3, 8702. 9927. HARIV. 6937. SUÇR. 1, 205, 12. MĀRK. P. 15, 30. जीव-
जीविक MBH. 5, 4850. — 2) ein best. Baum H. an. MED.
जीवतोका (जीवत्, partic. von जीव्, + तोक) adj. f. deren Kind am
Leben ist, zur Erkl. von जीवसू H. 530.
जीवत्पति (जीवत् + पति) f. eine Frau, deren Mann am Leben ist,
H. 530. Auch जीवत्पत्नी Sch.
जीवत्पितर (जीवत् + पितर) adj. dessen Vater noch am Leben ist,
ĀPAST. beim Schol. zu KĀTJ. ÇR. 4, 1, 27. पितृक dass. TITHĀDIT. im
ÇKDR. — Vgl. जीवपितर.
जीवत्व n. nom. abstr. von जीव 2. BĀLAB. 17.
जीवैय (von जीव् UP. 3, 112. 1) adj. a) lange lebend UP., Sch. — b)
tugendhaft UNĀDIK. im ÇKDR. — 2) m. a) das Leben, Lebensathem (प्रा-
ण) ebend. — b) Schildkröte ebend. und H. 1353. — c) Pfau UNĀDIK.
im ÇKDR. — d) Wolke ebend. — e) Tugend WILS.
1. जीवद् (जीव Leben + द् gebend) m. Arzt H. an. 3, 332. MED. d. 29.
2. जीवद् (जीव Leben + द् abschneidend) m. Feind H. an. 3, 332. MED.
d. 29.
जीवदात्री (जीव + दात्री) f. eine best. Arzneipflanze (Leben gebend),
= रुद्धि RĀGĀN. im ÇKDR.
जीवदान (जीव + दान) n. Titel eines von Kĵavana verfassten Lehr-
buchs der Medicin Verz. d. Oxf. H. 22, b, 6.
जीवदानु adj. missverständlich für जीरदानु. उपादायं पृथिवीं जीवदानु-